

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Ірина КУЗЬМЕНКО, 1986 року народження, громадянка УКРАЇНА, освіта вища: закінчила у 2018 році Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта», працює викладачем кафедри дошкільної освіти в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова, м. Київ.

Виконала акредитовану освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії за спеціальністю А1 Освітні науки.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 147, утворена наказом Українського державного університету імені Михайла Драгоманова від «06» лютого 2026 року (наказ № 33 від 06.02.26 р.) у складі:

Голови разової
спеціалізованої
вченої ради –

Вікторія ХОДУНОВА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності, економіки і маркетингу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Рецензентів –

Олександр МИТНИК, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Софія ДОВБНЯ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Офіційних опонентів –

Ольга РЕЙПОЛЬСЬКА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу дошкільної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України;

Елліна ПАНАСЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри практичної психології Державного вищого навчального закладу "Донбаський державний педагогічний університет"

на засіданні «20» березня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань А Освіта Ірині КУЗЬМЕНКО на підставі публічного захисту дисертації «Формування основ критичного мислення дітей старшого дошкільного віку в різних видах діяльності» за спеціальністю А1 Освітні науки.

Дисертацію виконано в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова, м. Київ.

Науковий керівник – Ганна ЦВЕТКОВА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який містить нові науково обґрунтовані результати проведеного здобувачем дослідження щодо формування основ критичного мислення у дітей старшого дошкільного віку в різних видах діяльності, має істотне значення для дошкільної освіти. Дисертація виконана українською мовою, має наукову новизну, практичну значущість, відповідає вимогам п.6 постанови КМУ № 44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження

присудження ступеня доктора філософії» зі змінами від 08.05.2024. Оформлення дисертації відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» зі змінами від 12.07.2019, має анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел (303 найменування, із них 39 іноземною мовою), додатки. Загальний обсяг дисертації – 300 сторінок, основний зміст дисертації викладено на 247 сторінках.

Здобувачка має 23 наукових публікації за темою дисертації, з них (20 одноосібних), з них: 2 статті в колективних монографіях; 2 статті в зарубіжних виданнях, 7 статей у наукових фахових виданнях України; 2 статті в інших виданнях; 10 статей у збірниках наукових конференцій. Статті відповідають темі дисертації, мають обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків. Публікація статей здійснювалась у різних фахових виданнях, не більше ніж однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання, що відповідає вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії.

Статті в міжнародних виданнях:

1. Ірина Кузьменко. Впровадження ментально-мисленнєвого методичного комплексу формування основ критичного мислення дітей старшого дошкільного віку в різних видах діяльності: аналіз результатів дослідження. Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín “Věda a perspektivy” je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 4(35) 2024. str. 270-280.

URL:

<https://drive.google.com/file/d/1awOyMJofOYLLVvB4LcFDM1P6SSOIazjw/view?usp=sharing>

2. Ірина Кузьменко. Activity as a basis for the development of critical thinking in children of senior preschool age. Journal Institutio Infantium Institutio Infantium. Vedecký recenzovaný časopis pre teóriu a prax výchovy a vzdelávania detí predškolského veku 1/2025 (číslo 1, ročník 2, jún 2025) s. 85-91

URL: <https://drive.google.com/file/d/1f6-iM4lBkh2iVgqtBZw-Hao621jKCoT2/view?usp=sharing>

Статті в журналах категорії Б:

3. Hanna Tsvietkova, **Iryna Kuzmenko**. Critical thinking: structure and concept meaning. Educational and scientific space : scientific journal. Issue 1 (1 – 2021) / National Pedagogical Dragomanov University [Ch. Ed. Dr. Ped. Sciences, Prof. Matvienko O.V.]. Kyiv. Lira-K Publishing House, 2021. P. 99-110.

<https://doi.org/10.31392/ONP-npu-1.2021.12>

URL:

<https://drive.google.com/file/d/1aJiwoAJKUjwT3lyOC39ISnWFj7QS8Yde/view?usp=sharing>

URL:

http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=educsc_2021_1%281%29_14

4. Кузьменко І.А. Формування критичного мислення дітей старшого дошкільного віку: методологічні підходи та принципи. «Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка»)»: журнал. 2023. № 5(11) 2023. С. 401-416. URL:

<https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/4695/4719>

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-5\(11\)-401-415](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-5(11)-401-415)

5. Кузьменко І.А. Діяльність як основний чинник формування основ критичного мислення у дітей старшого дошкільного віку. «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка»)»: журнал. 2023. № 9(27) 2023. С. 255-269.

URL: https://drive.google.com/file/d/1qIGRZNYR_h5g5ar8FlCXxfeG9hRXrY55/view?usp=sharing

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9\(27\)-255-268](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9(27)-255-268)

6. Кузьменко І.А. Ментально-мисленнєвий методичний комплекс формування основ критичного мислення дітей старшого дошкільного віку: робота з батьками та вихователями. «Освітньо-науковий простір : науковий журнал», Вип. 4 (1 – 2023) / Український державний університет імені Михайла Драгоманова [гол. ред. д-р пед. наук, проф. Матвієнко О. В.], Київ : Видавництво Ліра-К, 2023, с. 80-92. URL:

https://drive.google.com/file/d/1daBL-pnYQfpPhJRtl3S0fnBsIXksDU_u/view?usp=sharing

[https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.4\(1\).2023.09](https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.4(1).2023.09)

7. Кузьменко І.А. Основи критичного мислення дітей старшого дошкільного віку: сутність феномену, особливості формування. «Гуманізація навчально-виховного процесу»: збірник наукових праць. № 1 (103) 2023 / Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет». Краматорськ ЦТPI «Друкарський дім» 2023 С.129-141. URL: https://drive.google.com/file/d/1UkLx_O2e-7pGQAZQUjfUTxVZXevYROdM/view?usp=sharing
[https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(103\)2023.284541](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284541)

8. Iryna Kuzmenko. Study of the current state of formation of the foundations of critical thinking in senior preschool age children: emotional and critical criterion. "Humanisation of educational-upbringing process: the collection of scientific works" № 2 (104) 2023/ The State Higher Educational Institution "Donbas State Pedagogical University". Kramatorsk CORD "Printing House" 2023. P. 97 – 106. URL: https://drive.google.com/file/d/1_HVWFdPPvXjckyWnJ055RyXEqZ8rXhfl/view?usp=sharing
[https://doi.org/10.31865/2077-1827.2\(104\)2023.292307](https://doi.org/10.31865/2077-1827.2(104)2023.292307)

9. Цветкова Г.Г., Барановська Л.В., Олефіренко Т.О., **Кузьменко І.А.** РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ, АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНТЕКСТ. Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка»): журнал. 2025 №2 (32) 2025 С.967 - 983. URL: <https://drive.google.com/file/d/1C8muxRuJHrFtEAjLueHyZPnswD3MegCD/view?usp=sharing>
[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2\(32\)-967-982](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2(32)-967-982)

статті до монографії:

10. Кузьменко Ірина. Критичне мислення як психолого-педагогічний феномен. ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ: РЕАЛІЇ, ВИКЛИКИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ: колективна **монографія** / за наук. ред. проф. Цветкової Ганни. Hameln: InterGING, 2020. С. 195-219. URL: <https://drive.google.com/file/d/1TdMvr8C9pK8TzPuxdS3ssEfSI8pXNUwv/view?usp=sharing>
<https://doi.org/10.192219/978-3-946407-09-6>

11. Кузьменко Ірина. Особливості формування основ критичного мислення у дітей старшого дошкільного віку. ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ПОСТМОДЕРНІЗМУ: ЦІННОСТІ, КОМПЕТЕНТНОСТІ, ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ: колективна **монографія** / за наук. ред. проф. Цветкової Ганни. Aerzen : Heilberg IT Soitions UG (haftungsbeschränkt) InterGING Verlag, 2021. С. 207-224. URL: <https://drive.google.com/file/d/1eDbbfIPPOf6yZUzhWYzoQ0wROeceGGI/view?usp=sharing>
<https://doi.org/10.192219/978-3-946407-10-2/>

Статті у інших виданнях:

12. Кузьменко Ірина. Формування дослідницьких умінь учнів засобами проєктної діяльності. Молода наука НПУ імені М. П. Драгоманова : збірник праць за матеріалами семінару «Актуальні проблеми педагогіки» для аспірантів / Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; за наук. ред. проф. Л. П. Вовк ; укл. доц. В. Б. Вишківська. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. С. 90-104. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vM2z1U6covWkHhbuKsMQ4v5abrviREQH/view?usp=sharing>

13. **Кузьменко Ірина**, Цветкова Ганна. Педагогічні маркери формування основ критичного мислення в дітей старшого дошкільного віку. «Молода наука – 2022: соціально-освітні розвідки». III Всеукраїнська науково-практична заочно-дистанційна конференція (м. Київ, 27 квітня 2022 року) Hileya: Scientific Bulletin. – Kyiv : «Publishing house «Hileya», 2022. – Special issue. – 138 р. С. 86-89. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38649/Kuzmenko_Tsvietkova.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Опубліковано тези у збірниках матеріалів:

14. Кузьменко І. Особливості розвитку логічного мислення старших дошкільників. *Освіта і наука – 2020*. Зб. наукових праць. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. С. 472- 473. URL: https://drive.google.com/file/d/1pw9yhJE_K99mbJukCCbkZwxk-MipUDCO/view?usp=sharing

15. Кузьменко І. Формування основ критичного мислення старших дошкільників: теоретичний аналіз проблеми. *Психологічний і педагогічний дискурс: наукові записки вчених*. Зб. наукових праць. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. С. 269-271. С. 269-271. URL: <https://drive.google.com/file/d/1CD84GAs8VRK00VmfzcBno9sPrdhNOWjB/view>

16. Кузьменко І. Формування основ критичного мислення дітей старшого дошкільного віку засобами інтерактивних технологій. *Тенденції розвитку дошкільної та початкової освіти: Молодь і наука*. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 16 квітня

- 2021 року. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. С. 150-153. URL: https://drive.google.com/file/d/1ht_a5W6vgsMRwS5E1Zuu9T23ChvkPXc3/view?usp=sharing
17. Кузьменко І. STREAM-освіта як інструмент формування та розвитку основ критичного мислення в дітей старшого дошкільного віку. *Перспективні питання психології та педагогіки*. Зб. наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасна психологія і педагогіка: теорія і модерна практика освітнього процесу в епоху пандемічних викликів». ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ, 2021. С.106-109. URL: <https://drive.google.com/file/d/1o3mQuYqaQ-GxdcXrsHNHt1qbq87iB2O1/view?usp=sharing>
18. Кузьменко І. Формування основ критичного мислення у дітей старшого дошкільного віку як спосіб виховання демократичного менталітету підростаючого покоління в умовах сьогодення. Всеукраїнська інтернет конференція «Освітній процес в закладах дошкільної освіти в умовах військового стану: теорія, практика, інновації», 16 червня 2022 р. Київ: НАПН ІПВ, 2022. С. 236-239. URL: https://drive.google.com/file/d/1nGYzi4iqEQjcOZ3sZ7_2p53u2yJrOuV2/view?usp=sharing
19. Кузьменко І. Конструктологія як засіб подолання і корекції тривожних станів у дітей старшого дошкільного віку під час військових дій. *Дошкільна освіта в епоху постмодернізму: європейський досвід, інноваційні практики*: Збірник тез Міжнародного online-марафону вітчизняних і зарубіжних дослідників, науковців, освітян, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, педагогів-практиків, 27-29 вересня 2022 року. м. Київ, Україна). Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2022. С.198-207. URL: https://drive.google.com/file/d/1Z0hfpjC_nSkXWqtgnOTSxweJ8VLTx73H/view?usp=sharing
20. **Ірина Кузьменко**, Ганна Цветкова Основні принципи формування критичного мислення дітей старшого дошкільного віку *Науковий простір студента: пошуки і знахідки*. (м.Київ, УДУ ім.Михайла Драгоманова, 31 березня 2023 року) Ч.2. с. 134-137. URL: https://drive.google.com/file/d/1JJ1kvRSu6P_wlVsOJAyc44Ee7_qgBPL6/view?usp=sharing
21. Кузьменко І. Технологія розвитку критичного мислення дітей старшого дошкільного віку: стадії та методичні прийоми. *Збірник матеріалів звітно-наукової конференції студентів та аспірантів «Освіта і наука – 2023»*, 3-7 квітня 2023 року. Київ: УДУ імені М. Драгоманова, 2023. С.255-256. URL: https://drive.google.com/file/d/1sbn3O8I3MODW7BPWPJX5yLTD0O_6aMBH/view?usp=sharing <https://drive.google.com/file/d/18ROBCpJlBclwgUnyT2WU3f7Mq32JVk61/view?usp=sharing>
22. Кузьменко І. Формування основ критичного мислення дітей старшого дошкільного віку: результати констатувального етапу дослідження за когнітивно-аналітичним критерієм. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «*Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)*». Київ: УДУ імені М. Драгоманова, 2024. С.240-245. URL: <https://drive.google.com/file/d/1VOUkUcXqE6Zn3UE3Dc3JqxFD1-oDcPQs/view?usp=sharing>
23. Iryna Kuzmenko. Critical thinking as a factor in shaping the socially responsible position of educators in preschool education institutions in conditions of social change. *Collection of Scientific Papers Based on the Materials of the International Scientific and Practical Conference "Innovative Educational Technologies in the System of Lifelong Learning: From Preschool Education to Adult Education (National and International Implementation Experience)"*, April 24, 2025. Kyiv: Dragomanov Ukrainian State University, 2025. P.49-57. URL: https://drive.google.com/file/d/1Xju8T2u6KKVLkVTecTFOQ7HZ_bZ_ASye/view?usp=sharing

У дискусії взяли участь:

Голова разової
спеціалізованої
вченої ради –

Вікторія ХОДУНОВА, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій
соціокультурної діяльності, економіки і маркетингу Українського
державного університету імені Михайла Драгоманова.

Рецензенти –

Олександр МИТНИК, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Софія ДОВБНЯ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Офіційні опоненти –

Ольга РЕЙПОЛЬСЬКА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу дошкільної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України;

Елліна ПАНАСЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри практичної психології Державного вищого навчального закладу "Донбаський державний педагогічний університет".

Результати відкритого голосування:

«За» __ 5 __ членів ради,

«Проти» __ 0 __ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ірині КУЗЬМЕНКО ступінь доктора філософії з галузі знань А Освіта за спеціальністю А1 Освітні науки

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Вед
Вікторія ХОДУНОВА